सशिष्यान् MahāBhā. xv. 25. 3; लक्ष्मणं चानुजानीहि सीता चान्वेति मां वनम् Rāmā. ii. 31. 20; ततः संपूज्य गरुडं वासुदेवोऽनुमान्य च।··· अनुजज्ञे गृहं प्रति HariVaṁ. 95. 1; तृप्तानाचामयेत्ततः। आचान्तांश्चानुजानीयात् ManuSm. 3.251; KūrmaP. 611.5 (2.22); अनुजज्ञे नरपतिः समस्ताननुयायिनः BrahmāṇḍP. ii 49.8; मामप्यथ भवन्तोऽनुजानन्तु MahāvīC. 4. 31(3); इदं गम्यते। वत्से अनुजानीहि माम् MālaMā. 2. 180; मैत्रेयि अनुजानीहि माम् BṛĀraUBh. 661. 4 (*on* iv. 5.2); प्रजाः दर्शनार्थमागताः ··· यथागतमनुजानीयात् ManuBh. ii 42.23 (*on* 7.146); अनुजानीत मामद्य BṛKathāŚloSaṁ. 5.132; सखे, किं मया ··· वृथैव स्थितेन। अनुजानीहि माम् TilaMañ. 21.8; उवाच वीरः कौसल्याम् ···। अनुजानीहि मां मातः RāmāMañ. 70.7; अनुजानन्त्विमं सर्वे शुनःशेपम् BrahmP. 104.73; कंसानुजानीहि वीटकं मे प्रयच्छ वै ĀdiP. 17. 33; PrasaRā. 4. 4(1); 6.48(1); मामनुजानीहि।··· अहं दीक्षां गृह्णामि KathāK. 104.28; [*caus* to ask for leave, to depart, to take leave of, PW.; MW.; APTE]; **1C** to allow to work सोमात्मिका शक्तिः ··· सूते सा सकलाः शक्तीरनुजानाति ताः पुनः। संहरन्ती पुनश्चैताः LakṣmīT. 31.13; **2** to know कस्मा अद्य देवा यामं वायामं वानु ज्ञास्यन्तीत्युत्तरेणाग्नीध्रं परीत्य जुहोति TaiS. VI. iii. 1.6; देहमध्यं मुनिप्रोक्तमनुजानीहि सांकृते JābālaDaU. 4.3; रहस्यमनुज्ञात। ह्ययमात्मैष ह्यस्य सर्वस्य स्वात्मानमनुजानाति NṛsiṁhoTāU. 8; जानामि चैव सत्यं तत (v. l. अनुजानामि तत्सर्वं) मदर्थं यदभाषथाः MahāBhā. i. 97.21; i. 1197*(6); अन्वजानात् स धर्मज्ञो मुनिर्दिव्येन चक्षुषा MahāBhā. iii. 156 4; भूतं भव्यं भविष्यच्च अनुजानासि चेत्प्रभो MahāBhā. ix. App. I. 5(7); अतिथिं मामनुप्राप्तमनुजानन्तु येऽत्र वै MahāBhā. xiii. 20.39; काव्यं मामनुजानीध्वम् BrahmāṇḍP. ii. 73.23; सर्वे तं विजयिनमनुजानीयुः MahāvīC. 2. 12(10); विवृत्तं वर्तमानं च तेऽनुजानन्ति वै पुनः PadmP. v. 3.67; न भावं तपसस्तात सानुजानाति कंचन ŚivaP. ii(2) 5.40 (72B. 13); (*caus.*) to cause to know यान्यृगान्युत्थितकालानि स्युस्तानि व्यवहरेदनुज्ञापयीत वा BaudhŚS. iii 195.10; iii. 231.15; सदस्यान-सदस्यान् ऋत्विजो(ऽनु)ज्ञापयेद् राजा हिरण्यगर्भत्वमभीप्सन्यस्मिन्भवन्तोऽनुमन्यन्ता-मिति AVPari. 13(2) 7; भूमैव सुखं नाल्ये(?ल्पे) सुखमस्ति इति श्रुतिः आनन्दा-देर्भूमाविनाभावं दर्शयन्ती तस्यानुचिन्तनं सर्वत्रानुज्ञापयति GoviBh. 260.3 (*on* iii. 3.59); **3** to excuse, to forgive, to pardon अनुप्रवेशे यद्वीर कृतवांस्त्वं ममाप्रियम्। सर्वं तदनुजानामि MahāBhā. i. 205.26; न चानुजानाति भृश च तप्यते MahāBhā. v. 24. 4; xiii. App. I. 1A(193); वृद्धोऽयं हतपुत्रोऽयं दुःखि-तोऽयं जनाधिपः। पूर्वराज्ञां च पुत्रोऽयमिति कृत्वानुजानत MahāBhā. xv. 14. 7; धर्मात्मानमतस्तुभ्यमनुजानीमहे सुतम् MahāBhā. xv. 16.10; **4A** to favour ते मां वीर्येण यशसा तेजसा च बलेन च। अस्त्रैश्चाप्यन्वजानन्त MahāBhā. iii. 164. 59; **4B** to grant, to give कृतकार्यो हि गास्तास्तु नानुजानाति मे गुरुः HariVaṁ. 45.23; ब्रह्मानुजज्ञे सान्तरं वरम् BrahmāṇḍP. ii. 5. 17; स्थानं त्विहानुजानीहि प्रजानां मम च प्रभो BhāgP. iii. 13.14; तत्सिद्धिमनुजानीहि यजतश्चिदचित्पते AgniP. 78. 53; **4C** to promise माम् ··· कस्मैचिदिभ्य-कुमारायान्वजानाद्भार्यां मे पिता DaśKuC. 49.2 [to betroth, affiance, APTE]; **5** to command, to order, to instruct अहं त्वामनुजानामि जहि कर्णं धनंजय MahāBhā. viii. 50. 27; स प्रविश्यानुजानीतेति वदन् प्राणमद् गुरून् TriṣaŚa-PuC. i. 1.144 [to entreat, MW.; to repent, be sorry for, APTE]

अनुज्ञा (anujñ-ā) *f.* **1** approval, acceptance तस्मिन्नेवैतदनुज्ञामिच्छते KauṣīBr. 6.13 (26.24); GopBr. ii. 1.1 (143.7); NidāSū. 65.21 (4.2); यद्यभ्यनुज्ञां (v. l. यदि ह्यनुज्ञां) काकुत्स्थ ददते तव मन्त्रिणः।··· ततो रमं विसर्जय Rāmā. i. 18.16; YogVā. i. 7.24; किंचित्कर्तुं स्वयमेवोद्यतस्यैवं क्रियतामित्यनुज्ञानमनुज्ञा Nyās. ii. 926.8 (*on* viii. 1.43); तेषामज्ञातमूलानां न ह्यनुज्ञोपपद्यते TantrVā. 143. 21 (*on* i. 3.7); भेदात्मलाभोऽनुज्ञा स्यात् NaiṣkaSi 195. 11; तत्रानुज्ञया वर्तामहे TātpaṬ.(Vā.) 87.4 (*on* i. 1. 1); अभिप्रायस्थैर्येऽपि नास्माकं काचित् क्षतिरित्यनुज्ञैवोत्तरं दत्तम् NyāyVārPari. 127. 5; 329.9; प्रकृतिस्थादिभेदेन ग्राम्यादिभिरथापि या। अपदं तस्य चानुज्ञा भाषाचित्रे विधीयते SaraKaṇṭhā. 110.6; न च द्वेषादसंप्रतिपत्तेर्वा भवत्यप्रामाण्यं नापीच्छानुज्ञाभ्यां प्रामाण्यमित्याह NyāyRa. 73. 21 (*on* 2. 93); 497. 9 (*on* 5(9).13); अङ्गशब्द उदाहरणे अनुज्ञायाम्। प्रत्युदाहरणे त्वमर्षे PadMañ. *on* KāśiVṛ. *on* P. viii. 1. 33; NyāySu.(Ja.) 55A.7 (*on* i. 1.1); **2A** permission, consent, authorisation तद्वा एतदनुज्ञाक्षरम्। यद्धि किं चानुजानात्यो-मित्येव तदाह। एषो एव समृद्धिर्यदनुज्ञा ChāndoU. i. 1.8 (Śaṅ. अनुज्ञा च अनु-मतिः); RājŚyāU. 423. 10; AVPari. 23(12). 5; गुरुम् ···। सर्वं लब्धं निवेद्य तदनुज्ञया भुञ्जीत VāsiDS. 7. 14; SaurP. 17.15; ŚaṅkhaLiDS. 337; अनुज्ञां कुरुष्वाद्य ब्रह्मन् MahāBhā. i. 785*(4); iii. 658*(3); त्वष्ट्रा पुरा तपस्तप्त्वा वर्षा-युतशतं तदा। वृत्रो विनिर्मितो देवाः प्राप्यानुज्ञां महेश्वरात् MahāBhā. vii. 69.54; viii. 24. 156; ix. 64. 35; xiii. 17. 10; xiv. 55.19; प्राप्यानुज्ञां च शंकरात्। आगतेन मया चैवं श्रुतस्ते पापनिश्चयः Rāmā. vii. 13. 31; दिश मह्यं नरदेव साध्वनुज्ञाम् BuddhaC. 5. 28; स्वशिल्पमिच्छन्नाहर्तुं बान्धवानामनुज्ञया। आचार्यस्य वसेदन्ते कालं कृत्वा सुनिश्चितम् NāraSm. 144 16; Mitā. 275. 9 (*on* 2.184) (*but* BālamBha. अनुज्ञया आज्ञया); तदा सहास्माभिरनुज्ञया गुरोरियं प्रपन्ना तपसे तपोवनम् KumāSaṁ. 5.59; ऋषेरनुज्ञामधिगम्य मातः। ऊधस्यमिच्छामि तवोपभोक्तुम् RaghuVa. 2. 66; देह्यनुज्ञां महाराज ViṣṇuP. i. 13.25; i. 15.14; कुर्यादावाहनं प्राज्ञा देवानां तदनुज्ञया ViṣṇuP. iii. 15. 19; मासेन तव विप्रर्षे प्रदास्ये दक्षिणाधनम्। सांप्रतं नास्ति मे वित्तमनुज्ञां दातुमर्हसि MārkP. 7.43; 31.41; 43.68; अनुनीतोऽपि न ददावनुज्ञां सः MatsyaP. 10.6; मन्त्रा नवविधाः प्रोक्ताः ···। प्रश्नानुज्ञास्तथाख्यानम् BrahmāṇḍP. i. 33 43; ViṣṇuDhaP. iii. 4. 11; BrahmāṇḍP. iii. 11. 29; (साधकः) अनुज्ञां प्रार्थयेत्तेभ्यः JayāS. 13.100; PāraS. 6. 192; वेदस्नायी व्रतस्नायी ···। प्राप्यानुज्ञां गुरोरिच्छेच्चतुर्णामेकम श्रमम् AhirbuS. 15.44; 'सिद्धान्तमभ्युपेत्य तद्विरोधी विरुद्धः' इति हेत्वाभासस्य निग्रह-स्थानस्यानुज्ञा वादे NyāyBh. 58.1 (*on* i. 2. 1); पदार्थसंभावनानुज्ञ गर्हासमु-च्चयेऽपिः JaineVyā. i. 4.9; अन्योऽन्यांशगयोः सितावनिजयोरन्यप्रसक्ताङ्गया द्यूने वा यदि शीतरश्मिसहितौ भर्तुस्तदानुज्ञया Bṛhajjā. 24 9; रहस्यनुज्ञामधिगम्य भूभृतः Kirātā. 1. 3; VakroJī. 240.4; प्रैषानुज्ञाप्राप्तकालेषु CāndraVyā. i. 3. 123 (Vṛ. कर्तुमिच्छतोऽनुज्ञानमनुज्ञा); अन्ववसर्गः कामचारानुज्ञा। अपि सिञ्च। अपि स्तुहि KāśiVṛ. *on* i. 4.96; स काञ्चने यत्र मुनेरनुज्ञया ··· न्यविक्षत। जिगाय ··· श्रियं सुमेरुशृङ्गस्य तदा तदासनम् ŚiśuVa. 1.19; 14. 6; लब्ध्वा चैषामनुज्ञां च सहेष्टैर्भुज(ज्य)तामिति LaghvāśvaSm. 23 70; अनुज्ञयास्याः सर्वाण्यन्तःपुराण्याहूय DaśKuC. 78.4; कामम् इत्यनुज्ञायाम् Sphuṭā. i. 4. 22 (*on* 1.1); अनुज्ञां संगृह्य शिरसावनतेन PāraS. 12. 196; 19.586; कर्तुमिच्छतोऽ-नुज्ञा अनुमतिः KātanVṛ. *on* iii. 1. 18; तथास्त्वित्यनुज्ञां प्रतिलभ्येश्वरस्य ··· अग्निः ··· मुखं प्राविशत् AitUBh. 258.7 (*on* 2.4); विद्वत्समक्षमेव कर्मण्यनधिकारः, न सर्वत्राग्निहोत्रस्मार्तकर्माध्ययनादिषु च, अनुज्ञायास्तत्र तत्र दर्शनात् ChāndoUBh. 68. 15 (*on* i. 10.9); अनुजानाति, जुहोमीत्युक्ते ओम् इत्येव अनुज्ञां प्रयच्छति TaiUBh. 209. 9 (*on* 1. 8); ब्राह्मणा अनुज्ञां प्रददुः BṛĀraUBh. 439. 15 (*on* iii. 8. 1); अस्मादवाप्य भुवनैकगुरोरनुज्ञाम् HarVi. 12. 70; 13.73; 32.92; क्षितिपतिषु रणायान्वेषमाणेष्वनुज्ञाम्। ··· प्रसभमभिससर्ज ··· वाचमुच्चैः सुबाहुः Kapphiṇā. 4. 2; चिकीर्षवे मे संन्यासमनुज्ञां दातुमर्हसि BṛĀraUBhVā. ii. 4. 40; यावदनुज्ञामसौ न दाप्यते ManuBh. i. 135.17 (*on* 2.116); i. 216. 7 (*on* 3.18); ii. 153.27 (*on* 8.163); ii. 433.16 (*on* 11.196); अनुज्ञया वीर-जिनस्य गौतमो गणाग्रणीः श्रेणिकमित्यवोचत RāghPāṇ.(Dha.) 1.9; अनुज्ञां देवदेवस्य पूजने प्रार्थयेद् गुरुम् ParaS. 8. 70; 17. 4; अनुज्ञां प्राप्य ···। आवाह्य मां यजेत्पश्चात् LakṣmīT. 37.75; या। अनुज्ञां लभते यावत्तावदास्ते निराकुला BṛKathāŚloSaṁ. 10.150; यस्य देवस्य यद् ध्यानं यद्रूपं तद्विचिन्तयेत्। गृहीत्वा तदनुज्ञां च कर्तव्यं समयोचितम् BrahmVaiP. i. 26.9; ii. 16.164; हनिष्यामि पाण्डवान् ··· त्वमनुज्ञां प्रयच्छ मे SkandP. iii(1). 31. 24; vi. 224. 26; शृणुयाद्या स्त्वं नारी अनुज्ञां प्राप्य भर्तृतः VāmaP. 48.13; 58. 4; (कञ्चुकी) राजपुत्रं तु प्रावेशयदनुज्ञया VarāP. 126. 166; स चासनत्वं तदनुज्ञयानयत् नृचन्द्रमा-श्चन्द्रमणेः शिलातलम् NavaSāC. 13.13; वारणाभावव्यञ्जिका अनुज्ञा NyāyKuA. ii(2). 101. 17; अनुज्ञापनानुज्ञयोः प्रज्ञातक्रमयोः ··· मन्त्रावाम्नातौ Bhām. 623. 20 (*on* iii. 3. 25); प्रणम्योपविशेत् पार्श्वे तथा गच्छेदनुज्ञया TantrRā. 1. 26; तं शपेयमनुज्ञात्र दातव्यैव त्वया गुरो BrahmP. 146.25; लब्ध्वानुज्ञां ततः सर्वे सुराः संहृष्टचेतसः। त्वष्टारं पूजयामासुः BhaviP. 182B.19 (i. 123.53); 326A.29 (ii(1). 7.32); अनुज्ञां मे प्रयच्छस्व द्रष्टुं यास्यामि बालकम् DevīBhāP. vii. 25.18; प्राप्यानुज्ञां गुरोः कुर्वे विवाहकर्म नान्यथा PadmP. i. 22. 86; iv. 36.12; v. 5. 67; vi. 12.17; अनुज्ञां भवतो गृह्य निर्गता नगराद्वयम् GaṇeP. ii. 152. 21; अनुज्ञां देहि मे नाथ तत्र गन्तुम् ŚivaP. ii(2). 28.34 (105A. 2); ii(3). 13.27 (137A. 2); अनुज्ञां देहि राजेन्द्र नो चेत्प्राणांस्त्य-जाम्यहम् AdhyāRā. ii. 6.24; YogVā. i. 7.24; इदानीमनुज्ञया प्रसीद, व्रजामि UdaySuKa. 83. 23; सर्वेषां ब्रह्मांशत्वज्ञत्वादिनैकरूपत्वेऽपि ··· अनुज्ञापरि-हारावुपपद्येते BrahmSūBh.(Rā.) 544. 15 (*on* ii. 3. 47); VedāntSā.(Rā.) 220. 2 (*on* ii. 3. 47); VedāntDī. 130.11 (*on* ii. 3. 47); तदनुज्ञामवाप्य च। इहागच्छाम्यहं तूर्णम् KathāSaSāg. v. 3.67; vi. 3.49; xii. 4. 95; लिखितं चैतन्मया। श्रीमद्राज्ज(ज)ानुज्ञया EI. xii. 265. 58; कुन्ती मुनिवरावाप्तमन्त्रा भर्तुरनुज्ञया।··· वने पुत्रानजीजनत् DaśāvaC. 8.365; प्रैषानुज्ञावसरे कृत्यञ्जम्यौ SiddhaHe. v. 4.29; श्रावकोऽप्यानयन्नीरं राजपुंसामनुज्ञया PariPar. 2. 616; 6. 12; 12. 234; ततोऽनुज्ञां गृहीत्वाद्भ्यस्तीर्थानुद्रास्य दैवतैः ĪśānŚiPa. i. 9.176; i. 17.12; ननु। इति परमताक्षेपानुज्ञैषणापृष्टप्रतिवचनप्रश्ननयेषु GaṇRa. 1. 4(9); Prasā. i. 310. 4; GaṇRa. 1. 13(29); स सत्त्वहिंसाविरतस्तस्यै मांसं स्वविग्रहात्। अनुज्ञां प्रददौ भोक्तुम् RājTa.(Ka.) 1.133; युधिष्ठिरं तथा भीमं कर्णदुर्योधनार्जुनान् मुक्त्वान्येषां गुरुः प्रादादनुज्ञां श्रमदर्शने PāṇḍaC. 3. 356; 13.235; 17.232; अनु-ज्ञया तु यस्य कस्यचिदर्थे कृतमपि सदा कुटुम्बिनैव देयम् SmṛtiCan. iv. 407. 12;